

**Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії

Університету «Україна»

Петро ТАЛАНЧУК

11 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для конкурсного відбору вступників

для здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр», освітньо-

кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

з інших спеціальностей

Київ – 2024

Розробники програми: д.е.н., завідувач кафедри управління та адміністрування Дубас Р.Г, к.е.н, доцент кафедри управління та адміністрування Самофалова М.О.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри управління та адміністрування Університету «Україна»

Протокол від «20» листопада 2023 р. № 4

Завідувач кафедри
управління та адміністрування

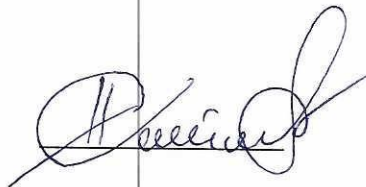

Ростислав ДУБАС

Затверджено на засіданні Вченої ради Інституту економіки та менеджменту

Протокол від «27» грудня 2023 року № 2

Голова фахової
атестаційної комісії

Світлана НЕСТЕРЕНКО

Члени комісії:

Ростислав ДУБАС

Марія САМОФАЛОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою фахового вступного випробування є з'ясування рівня теоретичних знань та практичних навичок вступників і відповідність їх вимогам освітньої програми. Фахове вступне випробування має комплексний характер із усіх основних профільних дисциплін. У процесі підготовки до фахового вступного випробування рекомендується користуватися наведеною у програмі основною літературою та законодавчими актами.

Фахове вступне випробування проводиться у формі письмових відповідей на тести, складених у відповідності до навчальних програм дисциплін за методикою, визначеною кафедрою управління та адміністрування.

Виконання вступниками завдань фахового вступного випробування повинно носити виключно самостійний характер. Використання додаткових джерел (крім передбачених) чи підказок здобувачами освіти на екзамені забороняється.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

«Економічна теорія»

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів. Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідності переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Особливості формування і зміни кривих пропозицій у перехідних економічних системах. Економічні наслідки монополій. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність. Заробітна плата:

сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання, заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів. Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча. Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

«Макроекономіка»

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Аналіз сукупних економічних тенденцій. Агреговані показники і функціональні взаємозв'язки між ними. Методи і принципи макроекономічних досліджень. Економічне моделювання. Екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Статичні й динамічні моделі. Ex post-аналіз у порівнянні з ex ante-аналізом. Мета та завдання макроекономіки. Макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз. Теоретичне обґрунтування економічної політики. Макроекономічне прогнозування.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. Включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи балансу народного господарства (БНГ). Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні ніші, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників.

Державні видатки та їх структура. Поточні та капітальні витрати держави. Дискреційні фіскальна політика. Стимулююча і стримуюча фіскальна політика. Модель впливу державних витрат та податків на сукупний обсяг виробництва. Мультиплікатор державних витрат і податковий мультиплікатор. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Прогресивна шкала оподаткування. Соціальні трансферти. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Фіскальна

політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделей «сукупний попит - сукупна пропозиція», «витрати-випуск», «AD-AS». Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції. Фіскальна політика й державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення й економічні наслідки. Державне бюджетне обмеження. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Боргові свопи. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення. Фіскальна політика в Україні: основні напрями і протиріччя.

Зарплата, безробіття та інфляція. Крива Філіпса та її сучасна інтерпретація. Монетаристське пояснення причин інфляції. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційний податок і сеньйораж. Крива Лаффера для інфляційного податку. Інфляція та динаміка реальної процентної ставки. Принцип Фішера. Антиінфляційна політика держави та її роль у стабілізації економіки. Коефіцієнт дезінфляції.

«Мікроекономіка»

Корисність і уподобання в економічній теорії. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача.

Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ із від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо-благо з додатною корисністю»).

Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Модель можливого. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача, системи оподаткування, субсидій, квот тощо на положення бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Поняття еластичності для загального випадку. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту

за доходом. Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми.

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій.

Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів. Зміна технології, зміна масштабу в довготерміновому періоді. Постійний, спадний та зростаючий ефект від збільшення масштабу виробництва.

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії.

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: суть моделей Курно та Бертрана. Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Основна

1. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. / за ред. А. А. Мазаракі. 2-ге вид., 2020. 279 с.
2. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент : підручник / І. А. Ігнат'єва. К. : Каравела, 2019. 480 с.
3. Керівництво організацією : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник, І. С. Проник. Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2019. 244 с.
4. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А. А. Мазаракі, Г. Є. Мошек, І. А. Гомба та ін. К. : Атіка, 2019. 564 с.
5. Економічна теорія. Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича / В. Д. Базилевич, В. М. Попов, К. С. Базилевич, Н. І. Гражевська. 7-ме вид., стер. К. : Знання-Прес, 2019. 719 с.
6. Костюк В.С. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Костюк, А. М. Андрющенко, І. П. Борецько. К. : Центр учб. л-ри, 2015. 282 с.
7. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич ; за ред. В. Д. Базилевича, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик. К. : Атіка, 2016. 368 с.
8. Калінченко О.В. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Калінченко, Л. М. Березіна. К. : Центр учб. л-ри, 2019. 472 с.
9. Лагутін В.Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці / В. Д. Лагутін. К. : КНТЕУ, 2020. 247 с.
11. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. 2-е вид., випр. та допов. К. : Академвидав, 2019. 464 с.
12. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. 3-є вид., допов. і переробл. Л. : Нац. ун-т «Львів, політехніка» (Інфор.-видав. центр «ІНТЕЛЕКТ+» Ін-ту післядипл. освіти); Інтелект-захід, 2019. 384 с.

Додаткова

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник / С. С. Гаркавенко. 5-те вид., допов. К. : Лібра, 2017. 720 с.
2. Стадник В.В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / В. В. Стадник, М. А. Йохна. К. : Академвидав, 2016. 464 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. К. : Знання, 2016. 462 с.
4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2012. 824 с.
5. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський. К. : Знання, 2019. 582 с.

6. Єрофєєнко І.В. Правознавство : навч.-метод. посіб. / Л. В. Єрофєєнко, В. М. Бережний. Х. : ХНАДУ, 2017. 385 с.
7. Теліпко В.Е. Трудове право України : навч. посіб. / В. Е. Теліпко, О. Г. Дутова. За ред. В. Е. Теліпко. К. : Центр навч. л-ри, 2020. 456 с.
8. Вінник О.М. Господарське право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Вінник. 2-ге вид., змін, і допов. К. : Прав. єдність, 2017. 766 с.
9. Економічна теорія: Політична економія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. К. : Знання – Прес, 2018. 385 с.
10. Іщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка : навч. посіб. К. : Вища шк., 2018. 385 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

Варіант містить 25 тестів. Оцінювання результатів здійснюється за такою шкалою.

Кількість правильних відповідей	Оцінка
0-12	0-100
13-17	101-120
18-22	121-160
23-25	161-200